

Recenzja rozprawy doktorskiej
"Wybrane aspekty uczestnictwa kobiet w klubach fitness"
mgr Magdaleny Górskiej

Współcześnie w promocji zdrowia nie można pominąć regularnej aktywności fizycznej. Odgrywa ona ogromną rolę w profilaktyce chorób cywilizacyjnych. Społeczeństwo polskie, w porównaniu do innych narodów Europy, charakteryzuje stosunkowo niska aktywność fizyczna, a rozpoznanie przyczyn takiego stanu wymaga intensywnych badań. Mało aktywny tryb życia może być związany zarówno z cechami osobowościowymi człowieka, jak i całym zespołem czynników środowiskowych, w tym infrastruktury sportowo - rekreacyjnej znajdującej się w miejscu zamieszkania. Praca mgr Magdaleny Górskiej wpisuje się w ten nurt badawczy. Doktorantka skupiła się w niej na rozpoznaniu potrzeb kobiet w zakresie aktywności fizycznej i ich oceny zajęć oferowanych przez kluby fitness. Temat jest ważny, a wyniki pracy mogą mieć wymiar praktyczny przyczyniając się do wzbogacania oferty zajęć ruchowych zgodnie z zainteresowaniami kobiet, co może stanowić dobrą zachętą do prowadzenia zdrowego stylu życia.

Ocena strony formalnej rozprawy

Recenzowana rozprawa doktorska w formie wydruku komputerowego liczy 163 strony. Zawiera część merytoryczną (133 strony), 5 załączników (*Wykaz tabel, Wykaz rycin, Kwestionariusz ankiety, Wywiad swobodny z menadżerem klubu lub menadżerem recepcji, Tabele zależności numer 1-7*) oraz streszczenia w języku polskim i angielskim. Treści uzupełnia 10 tabel i 61 rycin. W Bibliografii wyszczególniono 147 pozycji oraz 4 źródła internetowe. Tytuł rozprawy odzwierciedla jej treści merytoryczne. Dysertacja napisana jest poprawną polszczyzną - błędy są nieliczne, np. ilość dzieci zamiast liczba dzieci.

Praca została podzielona na rozdziały zgodnie z merytorycznym postępowaniem prowadzącym do rozwiązania problemu badawczego. Rozdziały: Wnioski i Piśmiennictwo powinny być ponumerowane.

Ocena strony merytorycznej rozprawy

Dysertacja doktorska rozpoczyna się wprowadzeniem oraz właściwym, ale zbyt długim wstępem (rozdz.1), w którym zostały przedstawione rozważania na temat pojęcia aktywności fizycznej, wpływu aktywności fizycznej na zdrowie kobiet, zdrowego stylu życia i jego związku z aktywnością fizyczną, teoretycznych podstaw fitnessu, klasyfikacji form fitnessu oraz wybranych aspektów podejmowania aktywności fizycznej. Omówione we wstępie problemy stanowią jednak zgrabną kompilację piśmiennictwa wskazując na odczytanie doktorantki, przybliżają czytelnikowi teorię i aktualny stan wiedzy z zakresu zagadnień, którymi zamierza zająć się Autorka w swojej dysertacji doktorskiej i wskazują, że jest to działanie ze wszech miar uzasadnione. Nadal bowiem, pomimo wielu badań nad aktywnością fizyczną kobiet w Polsce, za mało jest opracowań pokazujących tło środowiskowe i społeczne aktywnych zachowań sportowych czy rekreacyjnych, prac których wnioski mogą być bezpośrednio wykorzystane w praktyce. Nie wiem natomiast, czemu miało służyć *Wprowadzenie*, z którego można dowiedzieć się, że lepiej zająć się tym, co nas fascynuje, znaleźć trochę wiedzy podręcznikowej oraz opisy, co znajduje się w kolejnych rozdziałach dysertacji. *Wprowadzenie* jest całkowicie nieprzydatną częścią tej dysertacji.

Cel pracy jest zrozumiały i zgodny z problematyką podjętych badań. Cel główny wytycza kierunek badań, którym jest „analiza wybranych aspektów uczestnictwa kobiet w zajęciach rekreacji fizycznej w klubach fitness z uwzględnieniem podstawowych zmiennych społecznych oraz klasyfikacji nadwagi i otyłości”. Cel ten został uzupełniony o sześć pytań badawczych. Aby zrealizować cel doktorantka przeprowadziła szeroko zakrojone (8 miast, 17 klubów fitness, n=1061) badania aktywności fizycznej kobiet uczęszczających regularnie do klubów fitness oraz oceniła te kluby pod względem oferty, metod i form pracy instruktorów oraz relacji uczestnik - instruktor. Autorka scharakteryzowała kobiety pod względem wieku, wykształcenia, stanu cywilnego, dzietności, stanu majątkowego oraz wskaźnika masy ciała BMI. Metody i techniki badawcze (obserwacja, ankieta, wywiad, analiza dokumentów) zostały trafnie dobrane. Jednak w opisie metod nie znalazłam informacji, czy zastosowany kwestionariusz ankiety własnej konstrukcji został wystandaryzowany. Nie jest też jasne, czy można było zaznaczyć jedną, czy więcej odpowiedzi. Opisując metody statystycznego opracowania wyników Autorka nie podała nic na temat skali Likerta oraz informacji, do których pytań ankiety ją zastosowano i w jakim

wariancie obliczeń wykorzystano. Dodatkowo w podziale BMI na kategorie nie zauważyłam jednostek, które powinny być podane, a także błędnie została określona dolna granica normy dla wskaźnika masy ciała (str.57). Ponieważ kategoryzacja BMI została wykorzystana w analizach (tab. 2, 4, 7, 10) należy sprawdzić prawidłowość podziału na grupy.

Rozdział 3. zawiera analizę wyników badań. Szczegółowe uwagi do tego rozdziału są następujące:

- rozdz. 3.1 - przedstawienie form wykorzystania czasu wolnego w relacji do wieku i wykształcenia nie zawiera testowania istotności różnic (np. na jakiej podstawie Doktorantka napisała, że wpływ był spory? – str.70),
- zły podpis pod ryciną 26, niespójny opis pod rysunkiem,
- rozdział 3.2 zawiera elementy dyskusji,
- m.in na str.80 - Doktorantka używa określenia „panie” (w pracach naukowych używa się określenia „kobiety”)
- ryciny 19 i 33 odpowiadają na to samo pytanie, nie wiadomo dlaczego na ryc. 19 podział na lata uczestnictwa nie stanowi kategorii rozdzielnych (oś x: 3-4 lata, 4-6 lat),
- ryciny 20 i 32, 23 i 34, 24 i 35, 25 i 36, 29 i 38 powtarzają się,
- ryciny 27 i 37 wg podpisu pod ryciną przedstawiają to samo, jednak %% różnią się,
- ryciny 43, 45, 46 zawierają średnie wyniki oparte na 5-stopniowej skali Likerta – dlaczego w %%?

W rozdziale 4. „Dyskusja” pojawiły się próby interpretacji uzyskanych wyników, chociaż według mnie zawiera on zbyt dużo niepotrzebnie przytoczonych liczb (rezultatów obliczeń statystycznych). W tym rozdziale nie ma już potrzeby przytaczania za każdym stwierdzeniem wartości testów F i p. To należało zrobić przy omawianiu wyników badań. Dodatkowo, zastosowanie ankiety autorskiej ogranicza porównywanie własnych danych liczbowych z uzyskanymi przez innych autorów. Siłą rzeczy podstawą są interpretacje własnych wyników, ale należy dążyć już do pewnych uogólnień, a nie brnąć w szczegóły. Będąc „piętro wyżej” łatwiej skonfrontować swoje poglądy, teorie, wyniki i wnioski z innymi autorami. Aktywność fizyczna to dzisiaj temat „rzeka”. Ujęcie, jakie zaproponowała Doktorantka może nie jest zbyt powszechne, ale jego główny problem, czyli uczestnictwo kobiet w kulturze fizycznej, ich możliwości i pragnienia rozpoznane w tych badaniach mogą być punktem wyjścia do dyskusji. Tej dyskusji tutaj zabrakło, a cytowania innych autorów są nieliczne. Szkoda, bo zebrane piśmiennictwo jest bardzo bogate i mogło posłużyć do zbudowania ciekawej dyskusji.

Najważniejsze wyniki swoich badań Autorka zebrała w rozdziale (bez numeru) „Wnioski”. Wydaje się, że patrząc na zawartość tego rozdziału lepszy byłby tytuł „Podsumowanie wybranych wyników i wnioski”, gdyż tylko punkt 5 jest wnioskiem. Pozostałe wypunktowane fragmenty przedstawiają wybrane wyniki, chociaż w zaprezentowanym przez Doktorantkę układzie tego rozdziału, jako czytelnik oczekiwałabym odpowiedzi na wszystkie, a nie tylko wybrane, pytania badawcze. Przy tak obszernej i wielowątkowej analizie krótkie (w punktach) podsumowanie wyników w powiązaniu z pytaniami badawczymi byłoby wskazane.

Wniosek końcowy

Reasumując, praca została w dużej mierze poprawiona i uporządkowana. Doktorantka podjęła oryginalny, wielowątkowy temat, postawiła ciekawe pytania badawcze. Jest czytana (co widać we wstępie), potrafi zorganizować i przeprowadzić duże badania, zebrany materiał opracować. Ogrom uzyskanych wyników spowodował, że w ich przedstawienie wkraśl się chaos (po poprawieniu pracy w dużej mierze wyeliminowany, chociaż nie do końca). Nie wszystkie podjęte w pracy problemy zostały przez Doktorantkę przedyskutowane, a część wyników przyjęta jako wnioski. Po rozważeniu wszystkich za i przeciw wnioskuję do Rady Wydziału Wychowania Fizycznego, Sportu i Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu o dopuszczenie mgr Magdaleny Górskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. Teresa Sławińska - Ochla

